

TÜRKTOB

TÜRKTOB

TÜRKİYE TOHUMCULAR BİRLİĞİ DERGİSİ

Temmuz - Eylül 2014 Yıl: 3 Sayı: 11

- Asma Fidanı ve Bağcılığımız
- Anadolu'da Bağ Bozumu
- Ankara'nın Bağları
- Domateste Yeni Bir Zararlı: *Lasioptera sp.*
- Buğdayda Ekim Zamanı
- Çiftçinin Hınzırdan Yana Derdi Var
- Güller ve Kuşburnu
- Malazgirt'ten Sakarya'ya

BÜGEM Genel Müdürü
Mevlüt Gümüş'le
Söyleşi

Bitki Islahçıları
Alt Birliği

Fidan Üreticileri
Alt Birliği

Fide Üreticileri
Alt Birliği

Süs Bitkileri Üreticileri
Alt Birliği

Tohum Dağıtıcıları
Alt Birliği

Tohum Sanayicileri ve
Üreticileri Alt Birliği

Tohum Yetiştiricileri
Alt Birliği

ÜLKEMİZDE SERTİFİKALI ASMA FİDANI ÜRETİMİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR VE BU ALANDA SAĞLANAN GELİŞMELER

Prof. Dr. Hasan ÇELİK
celikh@agri.ankara.edu.tr

1. Giriş

Ülkemizde sertifikalı asma fidanı üretimi ile ilgili çalışmalar, 1980'lerin ortalarında başladığı ve konu bilimsel, teknik ve mevzuat yönüyle yeterince olgunlaştırıldığı halde, sertifikalı fidan üretimi, miktar ve kalite yönüyle bir türlü istenilen düzeye ulaştırılmamış, tersine son yıllarda sertifikalı üretim, yerini bütünüyle standart (kontrollü) üretime bırakmıştır.

Bu durum, hem aşılı asma fidanı üretimi bağlamında fidancılık sektörünün hem de temelini oluşturduğu bağcılık sektörünün geleceğini olumsuz yönde etkilemekte ve belki de en önemlisi, dış ticarete rekabet gücümüzü önemli ölçüde zayıflatmakta, ayrıca ciddi boyutlara ulaşan fidan ithalatı, önemli döviz kaybına yol açmaktadır. Bu açmazın temelinde, ülkemizin koşullarına uygun ve AB mevzuatına uyumlu bir sertifikasyon sisteminin bugüne kadar hayata geçirilememesi yatmaktadır.

2. Sertifikalı Asma Fidanı / Fidan Üretim Materyali Nedir ?

✓ Çeşit/ klon bazında olmak üzere, çeşit ve anacın ismine doğruluğunu,

✓ Bitki Sağlığı Standartları Talimatı'nda konu edilen fidan üretim materyali ile taşınabilen hastalıklar (virüs ve virüs benzerleri, viroidler, bakteri ve bakteri benzerleri, mantarlar) ve zararlılardan (nematodlar, böcekler, akarlar) temiz olduğunu,

✓ TSE tarafından hazırlanan "Asma Çeliği" (TS 4027), "Asma Aşı Kalemi" (TS 4089) ve "Asma Fidanı" (TS 3981) standartlarına uygun olduğunu garanti eden ve bunu belgeleyen özel bir etiket taşıyan aşılı ve aşısız asma fidanları ile fidan üretim materyalleridir.

3. Avrupa Birliği'nde Asma Sertifikasyon Sistemi

Asma, 1968'den beri, sertifikasyon sistemi (EEC Directive "93 of April 1968") içinde yer alan tek odunsu bitki grubudur.

Sertifikasyon sisteminin temelini, iki aşamalı (Toplu Seleksiyon ve Klon Karşılaştırma Bağı) ve iki yönlü (Genetik "Agronomique" Seleksiyon ve Sağlık "Sanitary" Seleksiyonu olarak 10-11 yılda sonuçlandırılan "Klon Seleksiyonu" çalışmaları oluşturmaktadır.

EPPO (European and Mediterranean Plant Protection Organisation) Asma Sertifikasyon Şeması'nı (1992); üye ülkeler, aynı ülke içindeki eyaletler, bölgeler, hatta

yöreler, yapılarına özgün değişiklikler yaparak uygulayabilmektedirler.

3.1. Gelişmelerin Tarihçesi

1968 - Directive (L 93 of April 1968): "Marketing of Vegetatively Propagated Grapevine Material" başlıklı bu yönerge, asma eşeysiz çoğaltma materyalini bazik, sertifikalı ve standart olmak üzere üç kategori olarak sınıflandırmıştır.

1971 - Directive # L 71/140 of 22 March 1971: Baz materyal kaynağı olan damızlık parsellerinin en başta fanleaf ve leafroll virüslerinden arı olması gerektiği vurgulanmıştır.

1977 - Directive # L 77/629 of 28 September 1977: Virüs testleri için kullanılabilecek yöntemler; tüm virüsler için odunsu indikatörlerle indeksleme, fanleaf için odunsu indikatörlerin yanı sıra otsu indikatörler ve seroloji olarak öngörülmüştür.

1992 - AB'de Asma Sertifikasyon Şeması'nı uyumlu hale getirmek için toplanan "International Council for the Study of Viruses and Virus-like Diseases of the Grapevine (ICVG) tarafından oluşturulan komite, üye ülkelerdeki farklı sertifikasyon programlarını tartışarak Eylül 1993'te örnek standartları önermiştir. Bu standartlar, daha sonra EPPO tarafından benimsenmiştir.

2005 - Directive # L 164/37 of 23 June 2005: Bu Yönerge'de, sertifikasyona konu olan zararlı organizmalar şöyle tanımlanmıştır:

- Complex of infectious degeneration (Bulaşıcı soy-suzlaşma kompleksi): Grapevine fanleaf virüs "GFLV" ve Arabis mosaic virüs "ArMV"

- Grapevine leafroll disease (Asma leafroll hastalığı): Grapevine leafroll-associated virüs "GLRaV-1 ve GLRaV-3"

- Grapevine fleck virus (Asma fleck virüsü): Yalnızca anaçlarda test edilecek.

2008-EPPO Asma Sertifikasyon Şeması, 2008 yılında "Pathogen-tested material of grapevine varieties and rootstocks" adıyla revize edilmiştir "EPPO Bulletin (2008)38:422-429". Bu şemada, asma eşeysiz çoğaltma materyalleri/bitkileri, renk kodlama sistemi kullanılarak 5 kategori halinde sınıflandırılmıştır:

- Primary Source "Nuclear Stock"
(Temel "Çekirdek" Kaynak)
- Pre-basic (Ön-temel)
- Basic (Temel)
- Certified (Sertifikalı)
- Standard (Standart)

3.2. EPPO Asma Sertifikasyon Şeması

KAYNAK BİTKİ (YENİ ÇEŞİT/KLON) → Genetik Seleksiyon + Sağlık Seleksiyonu ↓
ÇEKİRDEK (NUCLEAR) KOLEKSİYON → Tel seralarda kurulur ve her yıl testlenir. ↓
Ön Temel (pre-basic) Materyal/Fidan → Pembe kuşaklı beyaz etiket ↓
ÇOĞALTMA (PROPAGATION) PARSELİ → Temiz araziye izolasyona uyularak kurulur. Her yıl testlenir. ↓
Temel (Basic) Materyal/Fidan → Beyaz etiket ↓
DAMIZLIK (CERTIFIED) PARSEL → Fidan işletmelerinde kurulur, kayıt altına alınır, örnekleme ile testlenir. ↓
Sertifikalı Materyal/Fidan → Mavi etiket ↓
TİCARİ BAĞ (CERTIFIED VINEYARDS)

3.3. EPPO Asma Sertifikasyon Şemasında Minimum Sağlık Standartları

Biyolojik Testler	Tanımlanan Hastalık
<i>Vitis rupestris</i> St. George	Degeneration, fleck, rupestris stem pitting
<i>C.Franc</i> , <i>P.Noir</i> , other red-berried cultivars	Leafroll
Kober 5BB	Kober stem grooving
LN 33 (1613 C x <i>Vitis berlandieri</i>)	Corky bark, enation, LN33 stem grooving
<i>Vitis riparia</i> Gloire de Montpellier	Vein mosaic (Opsiyonel)
110 R	Vein necrosis (Opsiyonel)

Moleküler / Serolojik Testler

Grapevine degeneration complex (mekanik yollarla taşınabilen nepovirüsler): GFLV, ArMV, GCMV, RpRSV, SLRV ve TBRV

Grapevine leafroll complex: GLRaV- 1,2,3,4,5,6,7,9

Grapevine rugose wood complex and related agents: GVA, GVB ve GRSPV

Grapevine fleck disease: GFkV

Phytoplasma-induced diseases (yellow diseases): *Grapevine flavescence dorée phytoplasma*, *Grapevine bois noir and other yellows phytoplasmas*

Fidan üreticileri için, anaçlık çelik ve kalem kaynağı olarak açıkta kurulan "Damızlık Parsel"lerin, virüs ve benzeri hastalık etmenlerinden olabildiğince korunması için en etkili yol, taşıyıcı (vektör) böceklerin (özellikle yaprak pireleri, yaprak bitleri, unlu bitler) etkili olarak

kontrol edilmesidir. Bu amaçla hem ilaçlı mücadele hem de yabancı ot kontrolü yapılmaktadır. Bunların yanı sıra, toprak kaynaklı taşıyıcıların da (*Xiphinema* "Kamalı" ve *Longidorus* "İğne" nematod cinsleri) kontrolüne yönelik etkili önlemler alınmaktadır.

4. NAPPO (North American Plant Protection Organization) Asma Sertifikasyon Şeması

Asma sertifikasyonu için ABD'de benimsenen aşağıdaki şema, bazı eyaletlerde zorunlu, bazılarında ise isteğe bağlı olarak uygulanmaktadır.

YENİ ASMA SELEKSİYONLARI (NEW GRAPE SELECTIONS) ↓
NUCLEAR COLLECTIONS (ÇEKİRDEK KOLEKSİYONLAR) ↓
ELITE COLLECTIONS (ELİT KOLEKSİYONLAR) ↓
FOUNDATION VINEYARDS (ANA DAMIZLIK BAĞLARI) ↓
REGISTERED FOUNDATION VINES (ANAÇ-KALEM DAMIZLIKLARI)

5. Ülkemizde Sertifikalı Asma Fidanı Üretimi ile İlgili Gelişmeler

5.1. Yasal Mevzuat

Ülkemizde asma fidanı sertifikasyonu ile ilgili uygulamalar, 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu'nun 6. maddesi uyarınca hazırlanarak 03.07.2009 tarihinde (27277 sayılı RG) yürürlüğe giren ve iki kez (25.05.2012/28303 ve 12.03.2013/28585) değişikliğe uğrayan "Asma Fidanı ve Üretim Materyali Sertifikasyonu ile Pazarlaması Yönetmeliği"ne ve buna bağlı "Meyve ve Asma Fidanı ile Üretim Materyallerinde Bitki Sağlığı Standartları Talimatı'na(2014)", Tohumculuk Hizmetleri Uygulama Talimatı'na(2014-5) ve Ön Temel ve Temel Çilek Fidesi, Üretim Materyali ve Fidan Üretimlerinde Bakanlıkça Yetkilendirme Talimatı'na göre yürütülmektedir.

Diğer yandan, söz konusu Yönetmelik, *Bağcılık Yönetmeliği* (30.12.2006/36392), *Bitki Çeşitlerinin Kayıt Altına Alınması Yönetmeliği* (13.01.2008/26755-Değişiklikler:14.09.2008/26997, 17.12.2009/27435, 12.05.2012/28290) ve *Bitki Pasaportu Sistemi ve Operatörlerin Kayıt Altına Alınması Hakkında Yönetmelik* (12.01.2011/27813) ve *Bitki Karantinası Yönetmeliği* (03.12.2011/28131-Beş kez değişikliğe uğramıştır.) tarafından da desteklenmektedir.

5.2. Gelişmelerin Tarihçesi

1983-TSE tarafından asma-meyve fidanı ve fidan üretim materyallerine ait standart hazırlama çalışmalarının başlatılması,

1987-Tarım ve Köyşleri Bakanlığınca sertifikalı asma-meyve fidanı üretimine yönelik çalışmaların başlatılması,

1990-Ülkemizde ticari olarak yetiştirilen asma ve meyve çeşitlerinin ilk toplu tescili,

1991-“Fidan Sertifikasyonunun Genel Esasları Hakkında Talimat”ın yürürlüğe girmesi,

1997-“Meyve-Asma Çeşit/Anaç Damızlığı, Fidan Üretim Materyali ve Fidanlarının Sertifikasyonuna Ait Genel Esaslar Tebliği”nin (Dayanak: Yürürlükten kalkan 308 ve 6968 sayılı Kanunlar) yürürlüğe girmesi,

2009-“Asma Fidanı ve Üretim Materyali Sertifikasyonu ile Pazarlaması Yönetmeliği”nin (Dayanak: 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu) yürürlüğe girmesi,

2010-TAGEM tarafından hazırlanan “Meyve-Asma Baz Materyalleri AR-GE Merkezi Projesi”nin, DPT tarafından kabul edilmesi. Projenin 2010-2013 yıllarını kapsayan ilk aşamasında sertifikasyon sisteminde görevli 7 araştırma kuruluşuna, 1 ve 2 no.lu damızlık parsellerinin kurulması için 9,9 milyon TL ödenek aktarılmış, 2014 yılında ise projeye, sertifikasyon sisteminde yer alan tüm kurum ve kuruluşlar dahil edilmiştir.

2013-FİDAN AŞ'nin (Fidan Üreticileri Tarım Sanayi ve Ticaret AŞ) kurulması. Şirket, meyve ve asma fidanı üreticilerinin, sertifikalı fidan üretim materyali (aşı gözü/kalem, anaçlık çelik, köklü anaç) ihtiyacını karşılamak üzere, 3 no.lu damızlıkların kurulması amacıyla yönelik olarak Fidan Üreticileri Alt Birliğinin (FÜAB) 65 üyesinin ortaklığı ile 27 Mayıs 2013 tarihinde kurulmuştur. Bu çalışmalar için kullanılmak üzere, GTHB TİGEM Genel Müdürlüğüne bağlı Karacabey (900 da), Dalaman (600 da) ve Çukurova (500 da) işletmelerinden kiralanan toplam 2.000 dekar arazi üzerinde damızlıkların kurulması çalışmalarına 2014 yılı itibarıyla başlanmıştır.

5. 3. Asma Fidanı Sertifikasyon Şeması

Asma Fidanı ve Üretim Materyali Sertifikasyonu ve Pazarlaması Yönetmeliği'nde yer alan şema, “EPPO (1992) Sertifikasyon Şeması” esas alınarak hazırlanmıştır.

KLONLAR/YENİ ÇEŞİTLER ↓
SAĞLIK SELEKSİYONU (Testleme ve Arındırma) ↓
KAYIT ALTINA ALMA ↓
ÇEKİRDEK KOLEKSİYONLAR (Tel Serada Koruma ve Her Yıl Testleme) (1 NO. LU ÜNİTE) ↓
ÖN-TEMEL “PRE-BAZ” FİDANLAR (Pembe-Mor Bantlı Beyaz Etiketli) ↓
ANA DAMIZLIK PARSELİ (Dış Koşullarda Koruma ve Her Yıl Testleme) (2 NO. LU ÜNİTE) ↓
TEMEL “BAZ” FİDANLAR (Beyaz Etiketli) ↓
ANAÇ-KALEM DAMIZLIK PARSELLERİ (Fidan İşletmelerinde Kurulur) (3 NO. LU ÜNİTE) ↓
SERTİFİKALI FİDANLAR (Mavi Etiketli) ↓
TİCARİ BAĞLAR

Sertifikalı aşılı asma fidanı üretim altyapısı, aşamaları ve sertifika etiketleri Fotoğraf 1-16'da, aşısız ve aşılı temel fidanlar ile etiketleri ise Fotoğraf 17-19'da görülmektedir.

Fotoğraf 1. Anaç Damızlığı

Fotoğraf 2. Kalem Damızlığı

Fotoğraf 3. Aşı Kalemlerinin Hazırlanması

Fotoğraf 4. Anaçlık Çelikler

Fotoğraf 5. Termoterapi

Fotoğraf 6. Aşı Ünitesi

Fotoğraf 9. Aşıların Kaynaştırmadan Çıkarılması

Fotoğraf 7. Aşıların Parafinlenmesi

Fotoğraf 10. Fidanlıkta Masura Yapımı

Fotoğraf 11. Fidanlıkta Malç Serilmesi

Fotoğraf 8. Aşıların Katlanması

Fotoğraf 12. Aşıların Dikimi

Fotoğraf 13. Fidanlık

Fotoğraf 14. Tüplü Fidanlar

Fotoğraf 15. Sertifikalı Fidanlar

Fotoğraf 16. Sertifikalı (mavi) ve Standart (sarı) Fidan Etiketleri

Fotoğraf 18. Aşılı Temel Fidanlar

Fotoğraf 19. Temel Kategoride Fidan (anaç ve çeşit) Etiketleri

Fotoğraf 17. Aşısız (anaç) Temel Fidanlar

5.4. Asma Fidanı / Çoğaltım Materyallerinde Bitki Sağlığı Standartları

Virüs

Kısa boğum hastalığı (<i>Grapevine fanleaf nepovirus</i> -GLFV)
<i>Strawberry latent ring spot nepovirus</i> -SLRSV
Arabis mozaik hastalığı (<i>Arabis mosaic nepovirus</i> -ArMV)
Domates siyah halka hastalığı (<i>Tomato black ring nepovirus</i> -TBRV)
Ahududu halka leke hastalığı (<i>Raspberry ring spot nepovirus</i> -RpRSV)
<i>Grapevine leafroll associated ampeloviruses</i> (GLRaV)
<i>Grapevine vitivirus</i> A (GVA)
<i>Grapevine fleck maculovirus</i> (GFkV)
<i>Grapevine rupestris stem pitting associated foveavirus</i> (GRSPV)

Bakteri

Bağlarda kök uru "Bağ kanseri" (<i>Agrobacterium vitis</i>)
Asmada isilik marazi (<i>Xylophilus ampelinus</i>)
Pierce's hastalığı (<i>Xylella fastidiosa</i>)
Candidatus <i>Phytoplasma vitis</i> (<i>Flavescence dorée</i>)
Bois Noir fitoplazma (<i>Candidatus Phytoplasma solani</i>)

Nematod

Kök ur nematodları (<i>Meloidogyne spp.</i>)
Turuncgil nematodu (<i>Tylenchulus semipenetrans</i>)
Kamalı nematodlar (<i>Xiphinema index</i> , <i>Xiphinema italeae</i> , <i>Xiphinema diversicaudatum</i>)
Reniform nematod (<i>Rotylenchulus reniformis</i>)
İğne nematodları (<i>Longidorus attenuatus</i> , <i>Longidorus elongatus</i>)

Böcek ve Akar

Bağ filokserası (<i>Viteus vitifolii</i>)
Kambur üçgen böceği (<i>Cerasa bubalus</i>)
Avrupa kırmızı örümceği (<i>Panonychus ulmi</i>)

Fungus

Kav (<i>Phaeacremonium spp.</i> 'un asmada patojen olan türleri, <i>Paeomoniella chlamydospora</i> , <i>Cylindracarpon spp.</i> 'un asmada patojen olan türleri, <i>Stereum hirsutum</i> , <i>Phellinus igniarius</i>)
Eutypa geriye doğru ölüm hastalığı (<i>Eutypa lata</i>)
Ölü kol (<i>Phomopsis viticola</i>)
Rosellinia kök çürüklüğü (<i>Rosellinia necatrix</i>)
Armillaria kök çürüklüğü (<i>Armillaria mellea</i>)

5.5. Asma Fidanlarında / Çeliklerinde Bitki Karantinasına Tabi Patojenler

Virüsler	Mantarlar
<i>Grapevine fanleaf nepovirus</i>	<i>Phymatotrichopsis omnivora</i> (Teksas kök çürüklüğü)
<i>Arabis mosaic nepovirus</i>	<i>Elsinoe ampelina</i> (Antraknoz)
<i>Grapevine leafroll complex</i>	NEMATODLAR
<i>Tomato black ring nepovirus</i>	<i>Meloidogyne spp.</i> (Kök ur nematodları)
<i>Strawberry latent ring spot nepovirus</i>	<i>Xiphinema spp.</i> (Kamalı nematodlar)
<i>Raspberry ring spot nepovirus</i>	BÖCEKLER
BAKTERİLER VE FİTOPLAZMALAR	<i>Viteus vitifolii</i> (Bağ filokserası)
<i>Agrobacterium vitis</i> (Bağ kanseri, Asma kök kanseri)	<i>Graphocephala atropuctata</i> (<i>X. fastidiosa</i> 'nın vektörü)
<i>Xylella fastidiosa</i> (Pierce's hastalığı, Asma vebası)	<i>Scaphoideus titanus</i> (<i>F. dorée</i> 'nin vektörü)
<i>Grapevine Flavescence dorée phytoplasma</i>	
<i>Xylophilus ampelinus</i> (Asma isilik marazi)	

5.6. Damızlık Parsellerinde İzolasyon Mesafeleri

1 NO.LU ÜNİTE (ÇEKİRDEK KOLEKSİYON).....Tel serada kurulmalıdır.
2 NO.LU ÜNİTE (ANA DAMIZLIK PARSELİ).....Sertifikasyon dışındaki materyalden en az 300 m.
3 NO.LU ÜNİTE (ANAÇ/KALEM DAMIZLIĞI).....Sertifikasyon dışındaki materyalden en az 20 m.
FİDAN ÜRETİM PARSELLERİ.....Sertifikasyon dışındaki materyalden en az 8 m.

İzolasyon mesafesinin yeterli olması durumunda, her üç kademedeki asma damızlıklarının, en fazla 25 yıl kullanılabilmesi öngörülmektedir.

5.7. Bitki Sağlığı Kontrol Kuruluşları 1 ve 2 No.lu Damızlıklar

Damızlık Sahibi	Kontrol Kuruluşu
Antepfıstığı Araştırma İstasyonu Gaziantep	Biyolojik Mücadele Araşt. İst./Adana
Atatürk Bahçe Kült. Mer. Ar. Enst./Yalova	Zirai Mücadele Araştırma İst./İzmir
Doğu Akdeniz Geçit Kuş. Tar. Araştırma İstasyonu/K.Maraş	Biyolojik Mücadele Araştırma İst. Adana
Bağcılık Araşt. İstasyonu/Manisa	Zirai Mücadele Araştırma İst./İzmir
Bahçe Kültürleri Araştırma İst. Erzurum	Zirai Mücadele Mer. Araş. Enst. Ankara
Bağcılık Araştırma İstasyonu Tekirdağ	Zirai Mücadele Araştırma İst./İzmir
Bahçe Kültürleri Araşt. İst. Mersin	Biyolojik Mücadele Araşt. İst./Adana
Kayıs Araştırma İstasyonu-Malatya	Biyolojik Mücadele Araşt. İst./Adana
Fidan ve Fide Test Merkezi Karacabey-Bursa	Zirai Müc. Araştırma İst./İzmir
Beta Ltd.Şti./Adana	Biyolojik Mücadele Araşt. İst./Adana

3 No.lu Damızlıklar

Damızlık Sahibi	Kontrol Kuruluşu
Tüm fungal, bakteriyel ve viral etmenler	Bağcılık Araştırma İstasyonu/Manisa
Tüm etmenler	Bağcılık Araştırma İstasyonu/Tekirdağ

5.8. FÜAB'a Tahsis Edilen Ön Temel Materyaller ve Temel Fidanlar (2014)

Üretici Kuruluş	Ön Temel Materyal		Toplam	Temel Fidan		Toplam
	Anaç	Aşı Gözü		Anaç	Çeşit	
Manisa Bağ. Araş. İst.	495	1.155	1.650	990	150	1.140
Tekirdağ Bağ. Araş. İst.	125	49	174	-	-	-
Erzurum Bah. Kült. Ar. İst.	-	-	-	-	100	100
Yalova Atatürk B.K.M.A.E.	-	-	-	6	-	6
Toplam	620	1.204	1.824	990	256	1.246

5.9. Sertifikalı Asma Fidanı Üretim ve Kullanım Desteği (2014)

Sertifikalı Fidan Üretim Desteği (Faiz İndirimli Tarımsal Kredi):

Sertifikalı asma fidanı üretimine yönelik olarak hem yatırım hem de işletme projelerine %100 faiz indirim uygulanmaktadır.

Sertifikalı Fidan Kullanım Desteği		
	Normal Fidan	Virüssüz Fidan
Sertifikalı Fidan	230	330
Standart Fidan	100	150

Destek Uygulamalarına Yönelik Öneriler:

- Aşılı ve aşısız (anaç) fidanlara farklı destek uygulanmalı ve aşısız fidan desteği, hem sertifikalı hem de standart fidanlarda, aşılı fidan desteğinin 1/3'ünü aşmamalıdır.
- Yerli fidan standart dışı kabul edilerek hiçbir şekilde standart fidan kullanım desteğinden yararlandırılmamalı, hatta ticarete konu üretimi yasaklanmalıdır.
- Geçmişteki uygulamanın sektörün gelişimine sağladığı önemli katkılar dikkate alınarak Sertifikalı Fidan Başına Destek Primi Uygulaması'na yeniden dönülmelidir.

6. Sonuç

Ülkemizde sağlıklı işleyen bir asma fidanı sertifikasyon sisteminin kurulmasına ve geliştirilmesine yönelik olarak AB'nin gelişmiş bağcı ülkelerinde (Fransa, İtalya, Almanya) benzer örnekleri görüldüğü gibi, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilgili birimleri (BÜGEM, TAGEM, TİGEM) ile TÜRKTOB'a bağlı Fidan Üreticileri Alt Birliği (FÜAB) ve Bakanlıkça yetkilendirilen özel (Fidan AŞ, Beta Ltd.Şti. gibi) ve resmi (üniversiteler) kurumların/kuruluşların kaynakları birleştirilerek oluşturulacak bir "Asma İslah ve Sertifikasyon Merkezi"nin ve bu merkeze bağlı olacak bölgesel birimlerin (istasyonların) acilen hayata geçirilmesi, ülkemiz asma fidancılığının ve bağcılığının sağlıklı temeller üzerinde geleceğe taşınmasına önayak olacaktır.

Kaynaklar

Al Rwahnih, M. 2010. Overview of Grape Certification Programs in the European Union (EU). Foundation Plant Services, Univ., of California, Davis. Power Point Presentation.

Argun, N., Momol, M.T., Maden, S., Momol, E.A., Reid, C.L., Çelik, H., Burr, T.J., 2002. Characterization of Agrobacterium Strains Isolated from Turkish Grape

Cultivars in the Central Anatolia Region. Plant Disease 86 (2): 162-166.

Azeri, T., 1983. Ülkemiz Bağcılığında Virüs Sorunu ve Virüssüz Bağ Üretim Programı. Bornova Zir. Müc. Araş. Enst. Müd. Yıllığı 1 (1): 61-69.

Çelik, H., Marasalı, B., Demir, İ., Erdiller, G., 1991. Virüssüz Asma Üretim Materyali Elde Edilmesi, Muhafazası ve Dağıtımı. Türkiye I. Fidancılık Sempozyumu Bildiri Kitabı: 69-78, 26-28 Ekim 1987, Tokat.

Çelik, H., Marasalı, B., Söylemezoğlu, G., Gürsoy, Z., Göktürk Baydar, N., Yüksel, İ., Gökçay, E., Karlı İlbay, A., İlhan, İ., 2000. Türkiye'de Virüssüz Sertifikalı Asma Fidanı Üretim Tekniğinin Geliştirilmesi (EUREKA EU 679 VITIS), TÜBİTAK-TOAG 1108 No.lu Proje Rap., Ankara, 66 s.

Çelik, H., Söylemezoğlu, G., Ertunç, F., Dursunoğlu, Ş., Akbaş, B., 2006. Clonal Micropropagation of Main Grape and Rootstock Varieties of Turkish Viticulture for Obtaining Virus-Free Basic Nursery Stocks. 9th. Inter. Conf. on Grapevine Genetics and Breeding, 2-6 July 2006, Udine-Italy.

Gürsoy, Z., 1991. Termoterapi ve Meristem Kültürü Yöntemleriyle Virüssüz Asma Materyali Elde Edilmesi Üzerine Araştırmalar. (Doktora Tezi), Manisa Bağcılık Araş. Ens. Müd. Yayınları, 42s.

Ünal, A., Özer, C., Karahan, A., Söylemezoğlu, G., Atak, A., Karadoğan, B., Benlioğlu, K., 2013. Ülkemizde Yetiştiriciliği Yapılan Ekonomik Öneme Sahip Bazı Üzüm Çeşitleri ve Amerikan Asma Anaçları ile Klonlarının Virüsler ve Agrobacterium vitis Yönünden Arındırılması, Tanımlanması ve Yeni Üzüm Çeşitlerinin Geliştirilmesi. TÜBİTAK 1007 (107G116) No.lu Proje Sonuç Raporu.

Yüksel, B., 2007. Avrupa Birliği'nde Asma ve Meyve Sertifikasyon Sistemi AB Uzmanlık Tezi. T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Ankara, 148 s.